

Informacja na temat zasad gwarantowania depozytów w systemie jordańskim

1. Informacje ogólne

Instytucją gwarantującą depozyty w Królestwie Jordanii jest Jordańska Korporacja Ubezpieczeń Depozytów (ang. *Jordan Deposit Insurance Corporation - JODIC*). Korporacja została utworzona 17 września 2000 r. na mocy ustawy nr (33) z 2000 r. (dalej ustawy nr 33) w celu ochrony deponentów, zachęcania do oszczędzania oraz wzmocnienia zaufania do jordańskiego systemu bankowego.

Zgodnie z treścią ustawy nr (33) Korporacja jest instytucją prawnie odpowiedzialną za wypłatę środków gwarantowanych deponentom banku objętego systemem gwarantowania depozytów w Jordanii. Oprócz wypłaty środków gwarantowanych, JODIC, zgodnie z treścią ustawy, jest jednostką odpowiedzialną za prowadzenia postępowania likwidacyjnego banku, w stosunku do którego bank centralny podjął decyzję o likwidacji. W takim przypadku kompetencje JODIC, oprócz niezwłocznej wypłaty środków gwarantowanych pozostających w limicie przewidzianym zapisami prawnymi, dotyczą także zarządzania roszczeniami deponentów oraz akcjonariuszy. Ponadto JODIC może zarządzać aktywami banku w likwidacji oraz procesem windykacji.

JODIC posiada osobowość prawną i jest instytucją niezależną finansowo i administracyjnie. Dla realizacji swoich celów Korporacja może dokonywać czynności prawnych tj. zawiązywać umowy, prowadzić działalność pożyczkową (pośrednią lub bezpośrednią), nabywać i zbywać mienie ruchome.

Członkostwo w jordańskim systemie gwarantowania depozytów jest obligatoryjne dla wszystkich jordańskich banków oraz dla oddziałów/filii banków zagranicznych działających na terytorium Królestwa Jordanii, z wyłączeniem banków islamskich oraz banków jordańskich działających poza granicami królestwa. Banki islamskie mogą dołączyć do systemu na zasadach dobrowolności. Obecnie do systemu należą 22 banki, w tym 13 banków

jordańskich i 9 banków zagranicznych. W jordańskim systemie gwarantowania nie ma banków islamskich.

JODIC jest członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Gwarantów Depozytów IADI.

2. Organy decyzyjne

Zgodnie z zapisami art. 6 ustawy nr (33), najważniejszym organem JODIC jest Rada Dyrektorów odpowiedzialna za funkcjonowanie i nadzór nad Korporacją. Przewodniczącym Rady jest Gubernator Banku Jordanii. Ponadto, w skład Rady wchodzi: przedstawiciel banku centralnego pełniący funkcję Wiceprzewodniczącego Rady, Sekretarz Generalny Ministerstwa Finansów, przedstawiciel Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Dyrektor Generalny JODIC oraz dwóch przedstawicieli sektora prywatnego, rekomendowanych przez Przewodniczącego i powoływanych na trzyletnią kadencję decyzją Rady Ministrów.

Podstawowe kompetencje Rady Dyrektorów to:

- Określanie głównych kierunków polityki JODIC, w tym akceptacja planów inwestycyjnych;
- Opracowywanie struktury organizacyjnej JODIC;
- Akceptowanie wewnętrznych regulacji oraz planów, sprawozdań i raportów rocznych;
- Nadzorowanie procesu likwidacji banków, wobec których bank centralny podjął decyzję o likwidacji;
- Akceptacja działalności pożyczkowej JODIC;

Rada może także rozpatrywać dowolne sprawy wskazane przez Przewodniczącego Rady dotyczące funkcjonowania Korporacji. Rada spotyka się co najmniej raz na dwa miesiące.

Rada Dyrektorów powołuje i odwołuje Dyrektora Generalnego JODIC, który jest odpowiedzialny za zarządzanie Korporacją. Rada ustala wynagrodzenie Dyrektora Generalnego i inne korzyści związane z pełnieniem urzędu. Dyrektor Generalny odpowiada przed Radą za realizację strategii oraz bieżącą działalność JODIC.

JODIC jest stosunkowo niewielką instytucją, zatrudniającą 25 osób. Biuro składa się z czterech departamentów i dwóch wydziałów:

- (i) Departamentu Ubezpieczeń i Zarządzania Ryzykiem – odpowiedzialnego za bezpieczeństwo depozytów w jordańskim systemie bankowym; Departament pobiera składki, monitoruje kondycję ubezpieczonych banków oraz dokonuje przeglądu sytuacji makroekonomicznej Jordanii;
- (ii) Departamentu Likwidacji – odpowiedzialnego za prowadzenie procesu likwidacji banku wobec którego podjęto decyzję o likwidacji;
- (iii) Departamentu Finansów i Administracji w kompetencjach którego pozostają kwestie administracyjne, finansowo-księgowe i kadrowe; oraz
- (iv) Departamentu Relacji Krajowych i Zagranicznych – odpowiedzialnego za realizację polityki krajowej i zagranicznej JODIC, w tym za budowanie świadomości społecznej, komunikację z deponentami/bankami, oraz współpracę z innymi gwarantami depozytów na poziomie ponadnarodowym.

Dodatkowo, w ramach JODIC funkcjonuje jednostka odpowiedzialna za realizację polityki inwestycyjnej korporacji - Wydział Finansów i Inwestycji; oraz jednostka odpowiedzialna za audyt i ocenę funkcjonowania.

3. Zakres gwarancji depozytów

Na podstawie zapisów ustawy nr (33) Korporacja ma obowiązek gwarantowania depozytów do wysokości 10 000 JOD. Od 1 stycznia 2011 r. limit ten został podwyższony do 50 000 JOD (ok. 55 tys. EUR). Limit gwarancyjny może ulegać zmianom, w zależności od okoliczności, na podstawie decyzji Rady Ministrów podejmowanej na wniosek Rady Dyrektorów JODIC. Zmiany w limicie środków gwarantowanych wprowadzane przez Radę Ministrów nie obejmują banku, w stosunku do którego bank centralny podjął uprzednio decyzję o likwidacji.

Gwarancje JODIC dotyczą wszystkich rodzajów depozytów denominowanych w jordańskich dinarach (JOD), posiadaczami których są osoby fizyczne i prawne, rezydenci i nie-rezydenci. Gwarancjami JODIC objęte są m.in.: depozyty bieżące i płatne na żądanie, depozyty oszczędnościowe, depozyty terminowe oraz certyfikaty depozytowe. Wyłączone z gwarancji pozostają depozyty rządowe, depozyty międzybankowe oraz zabezpieczenia pieniężne do wysokości wartości przedmiotu zabezpieczenia gwarantowanego tym zabezpieczeniem. Gwarancje JODIC ograniczają się do ubezpieczenia depozytów denominowanych w JOD,

niemniej jednak Korporacja może ubezpieczać depozyty w innych walutach o ile bank centralny podejmie stosowną decyzję o objęciu takich depozytów przepisami uzupełniającymi do ustawy nr (33).

Bankowość islamska obecnie nie wchodzi w zakres gwarancji JODIC, pomimo że ustawa nr (33) umożliwia bankom islamskim dostęp do systemu gwarantowania depozytów na zasadzie dobrowolności. Od 2011 r. toczą się ożywione dyskusje nt. faktycznego włączenia banków islamskich funkcjonujących na terenie Jordanii do systemu gwarantowania depozytów. Ich rezultatem jest treść fatwy (rekomendacji Muftiego), wydanej jesienią 2012 r., dopuszczająca ubezpieczenie środków utrzymywanych na rachunkach w bankach islamskich. Fatwa zaleca utworzenie specjalnego funduszu, dedykowanego ubezpieczeniu bankowości islamskiej, który składałby się z dwóch filarów chroniących posiadaczy środków, deponowanych na rachunkach kredytowych oraz rachunkach inwestycyjnych. W momencie tworzenia niniejszego opracowania prowadzone były prace parlamentarne w tym obszarze.

Według stanu na koniec 2011 r. całkowita wartość depozytów jordańskiego systemu bankowego sięgnęła 24,4 mld JOD (ok. 26,8 mld EUR). Średnie zagregowane roczne tempo wzrostu depozytów w ostatnich pięciu latach wynosiło ok. 11%. Depozyty denominowane w jordańskich dinarach wynosiły 19,1 mld JOD, z czego 82% - 15,7 mld JOD, zostało zdeponowane w instytucjach członkowskich systemu gwarantowania depozytów. Pozostałe 18% depozytów denominowanych w JOD znajdowało się w bankach islamskich, aktualnie nie podlegających jordańskiemu systemowi gwarantowania depozytów. Po wyłączeniu depozytów rządowych i innych niepodlegających systemowi gwarantowania, zagregowana wartość depozytów należących do systemu gwarantowania depozytów wynosiła na koniec 2011 r. 15,1 mld JOD (ok. 16,6 mld EUR).

4. Zasady wypłaty środków gwarantowanych

Gwarancje depozytów objętych systemem gwarantowania JODIC stają się wymagalne w momencie podjęcia przez bank centralny decyzji o likwidacji danego banku, zgodnie z zapisami prawa bankowego. Wówczas JODIC jest zobowiązany do umieszczenia ogłoszenia prasowego w dwóch lokalnych dziennikach, w ciągu 30 dni od daty podjęcia decyzji o likwidacji, wzywającego deponentów do zgłaszania swoich wierzytelności wobec likwidowanego banku do JODIC, do banku w likwidacji lub do innego, wskazanego przez

JODIC podmiotu. Ogłoszenie musi się ukazywać w takiej samej formie przez 14 kolejnych dni i powinno być emitowane co pół roku przez okres 3 lat. Ponadto, likwidator banku jest zobowiązany do zawiadamiania opinii publicznej o likwidacji danego banku w ciągu 3 dni od podjęcia przez bank centralny decyzji o jego likwidacji.

Wypłata środków gwarantowanych następuje w ciągu 30 dni od daty zgłoszenia przez wierzyciela swoich należności.

Prowadząc wypłatę środków gwarantowanych JODIC dokonuje kompensaty zgromadzonych depozytów ze zobowiązaniami wobec likwidowanego banku, bieżącymi i zaległymi. Saldo powstałe po dokonaniu takiej kompensaty staje się podstawą do wyliczenia sumy gwarantowanej.

Nadwyżka przekraczająca limit gwarancyjny może zostać zwrócona deponentom w całości lub części z majątku pozostałego po likwidacji banku, po wcześniejszym uregulowaniu innych zobowiązań likwidowanego banku, zgodnie z ukonstytuowaną prawnie hierarchią zaspokajania roszczeń wierzycieli.

5. Źródła finansowania i zasoby finansowe JODIC

Jordański system gwarantowania depozytów jest systemem finansowanym przez instytucje członkowskie na zasadzie *ex ante*. Instytucje członkowskie są zobowiązane do wnoszenia stałej opłaty rocznej w wysokości 0,25% całkowitej zagregowanej sumy depozytów pomniejszonej o depozyty rządowe, międzybankowe oraz pieniężne zabezpieczenia wiarygodności. W pierwszym tygodniu stycznia każdego roku banki objęte systemem gwarantowania przesyłają sprawozdania finansowe do JODIC zawierające informacje nt. sumy depozytów posiadanych przez dany bank na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego. Na tej podstawie JODIC oblicza nominalną wysokość opłaty rocznej i zawiadamia dany bank. Opłata ta powinna być uregulowana przez bank w ciągu 7 dni od otrzymania noty informacyjnej JODIC.

Zidentyfikowana w ustawie procentowa wysokość opłaty rocznej podobnie jak formuła jej obliczania może ulec zmianie w określonych sytuacjach na wniosek Rady Wykonawczej JODIC.

Kapitał początkowy JODIC w dniu rozpoczęcia działalności Korporacji składał się z sumy 1 mln JOD (ok. 1,1 mln EUR) wpłaconych przez rząd Jordanii na konto Korporacji niezwłocznie po uprawomocnieniu ustawy nr (33) oraz wielokrotności bezzwrotnej opłaty początkowej w wysokości 100 000 JOD (ok. 110 tys. EUR) przekazywanej przez instytucje członkowskie systemu gwarantowania depozytów na rzecz Korporacji w dwóch ratach: pierwszej, której płatność następowała w ciągu miesiąca od daty uprawomocnienia ustawy oraz drugiej, płatnej w ciągu roku od daty uprawomocnienia ustawy. Obecnie banki zobowiązane są do przekazywania opłaty początkowej jednorazowo.

Oprócz opłaty początkowej i opłat rocznych środki finansowe JODIC uzupełniają: (i) potencjalne pożyczki otrzymywane przez Korporację na zasadach zgodnych z obowiązującymi regulacjami prawnymi, (ii) przychody w ramach prowadzonej polityki inwestycyjnej, oraz (iii) fundusze dodatkowe, przekazywane na rzecz JODIC przez podmioty trzecie po uprzedniej akceptacji Rady Dyrektorów Banku Jordanii i/lub Rady Ministrów.

Zgodnie z treścią ustawy JODIC dąży do osiągnięcia poziomu rezerw w wysokości 3% całkowitej sumy depozytów podlegających systemowi gwarantowania depozytów. Według danych na koniec stycznia 2012 r. JODIC dysponował środkami w wysokości 316,3 mln JOD (ok. 350 mln EUR) co stanowiło ok. 2,1% depozytów podlegających gwarancji.

6. Inna działalność JODIC

Oprócz wypłaty środków gwarantowanych JODIC, zgodnie z treścią art. 39 Prawa nr (33) z 2000 r., jest jedynym prawnie ustanowionym podmiotem odpowiedzialnym za likwidację banku, w stosunku do którego bank centralny podjął decyzję o likwidacji. W takim przypadku, Korporacja może przedsięwziąć dowolne, ograniczone zapisami ustawy nr (33) środki zmierzające do zakończenia procedury likwidacyjnej, w tym: przejąć zarządzanie likwidowanej instytucji, dokonać przeglądu jej majątku, desygnować osoby pełniące funkcję pełnomocników oraz osoby odpowiedzialne za efektywne przeprowadzenie proces likwidacji.

Ponadto JODIC w ramach dodatkowej działalności, prowadzi wspólnie z bankiem centralnym regularny monitoring kondycji finansowej instytucji członkowskich należących do systemu gwarantowania depozytów. Gromadzenie informacji przez JODIC w oparciu o monitoring ma na celu osiągnięcie lepszego wglądu w stan sektora finansowego w Jordanii oraz przygotowanie korporacji na wypadek urzeczywistnienia ryzyk o charakterze systemowym.

Na uzasadniony wniosek przedstawiciele banku centralnego i JODIC mogą przeprowadzać inspekcję danej instytucji.

7. Dane kontaktowe

Jordan Deposit Insurance Corporation
P.O. Box: 940420 Amman 11194 Jordan
Tel.: 00962-6-5204040
Strona internetowa: <http://www.dic.gov.jo>
e-mail: dicjor@dic.gov.jo

8. Syntetyczne porównanie cech polskiego i jordańskiego systemu gwarantowania depozytów

	Polski system gwarantowania depozytów	Jordański system gwarantowania depozytów
Realizowane funkcje	Gwarantowanie depozytów oraz działalność pomocowa	Gwarantowanie depozytów, proces likwidacji banków
Limity gwarancyjne	100.000 EUR	50.000 JOD (ok. 55.000 EUR)
Maksymalna wypłata	100.000 EUR	50.000 JOD
Kompensacja z zobowiązaniami	NIE	TAK
Wyłączenia spod gwarancji		
Instytucje finansowe wskazane w art. 4 (5) Dyrektywy 2006/48/WE	TAK	NIE
Firmy ubezpieczeniowe	TAK	NIE
Rząd i administracja centralna	TAK	TAK
Władze samorządowe	NIE	TAK
Banki	TAK	NIE
Fundusze inwestycyjne	TAK	NIE
Fundusze emerytalne	TAK	NIE
Kadra zarządzająca	TAK	NIE
Akcjonariusze banku	TAK	NIE
Bliscy osób odpowiedzialnych	NIE	NIE
Inne przedsiębiorstwa w tej samej grupie	NIE	NIE
Podmioty nieuprawnione do sporządzania uproszczonych	NIE	NIE

sprawozdań finansowych		
Depozyty nieimienne	TAK	TAK
Depozyty przyjmowane na indywidualnych warunkach, które przyczyniły się do upadłości banku	NIE	NIE
Dłużne papiery wartościowe emitowane przez bank	TAK*	TAK
Depozyty w walutach obcych	NIE	TAK
Depozyty związane z praniem pieniędzy	TAK	TAK

*/ gwarancjami objęte są bankowe papiery wartościowe emitowane na podstawie prawa bankowego

Podstawowe różnice między działającym w Polsce Bankowym Funduszem Gwarancyjnym, a Jordąską Korporacją Ubezpieczeń Depozytów są następujące:

- Funkcje systemu jordańskiego obejmują zadania związane z przeprowadzeniem procesu likwidacji banków;
- W systemie jordańskim gwarancjami nie są objęte depozyty w walutach obcych;
- Limit gwarancyjny w Jordanii jest o ok. 45% niższy od limitu gwarancyjnego obowiązującego w Polsce i pozostałych krajach Unii Europejskiej;
- W systemie jordańskim obowiązuje opłata początkowa dla nowych członków systemu; rozwiązania takiego brak w systemie polskim;
- Składka roczna na rzecz JODIC jest uzależniona jedynie od wielkości sumy depozytów objętych gwarancjami;
- W Jordanii wypłata środków gwarantowanych następuje wyłącznie na wniosek deponenta.

Opracował: Oktawiusz Szubart